

Kurdistán

***„ Všechny národy mají právo na sebeurčení.
Na základě tohoto práva svobodně určují
svůj politický statut a svobodně uskutečňují
svůj hospodářský, sociální a kulturní vývoj. ”***

Obsah

- ▶ Charakteristika území
- ▶ Historie území
- ▶ Kurdové a Turecko
- ▶ Kurdové a Írán
- ▶ Kurdové a Irák
- ▶ Kurdové a Sýrie
- ▶ Charakteristika stran konfliktu
- ▶ Geopolitika konfliktu
- ▶ Sporné body bránící vyřešení
- ▶ Strategie řešení konfliktu

Charakteristika území, které je předmětem sporu

- ▶ horské území, které je pramennou oblastí řady řek – zejména Eufratu a Tigrisu
- ▶ velká jezera – Van(4. největší sladkovodní jezero na světě podle objemu), Sevan, Urmijské
- ▶ pohoří Zagros – páteř oblasti, arménská vysočina, zčásti Taurus a Pontské pohoří
- ▶ kontinentální klima se značnými srážkami díky velikosti pohoří

Historie území

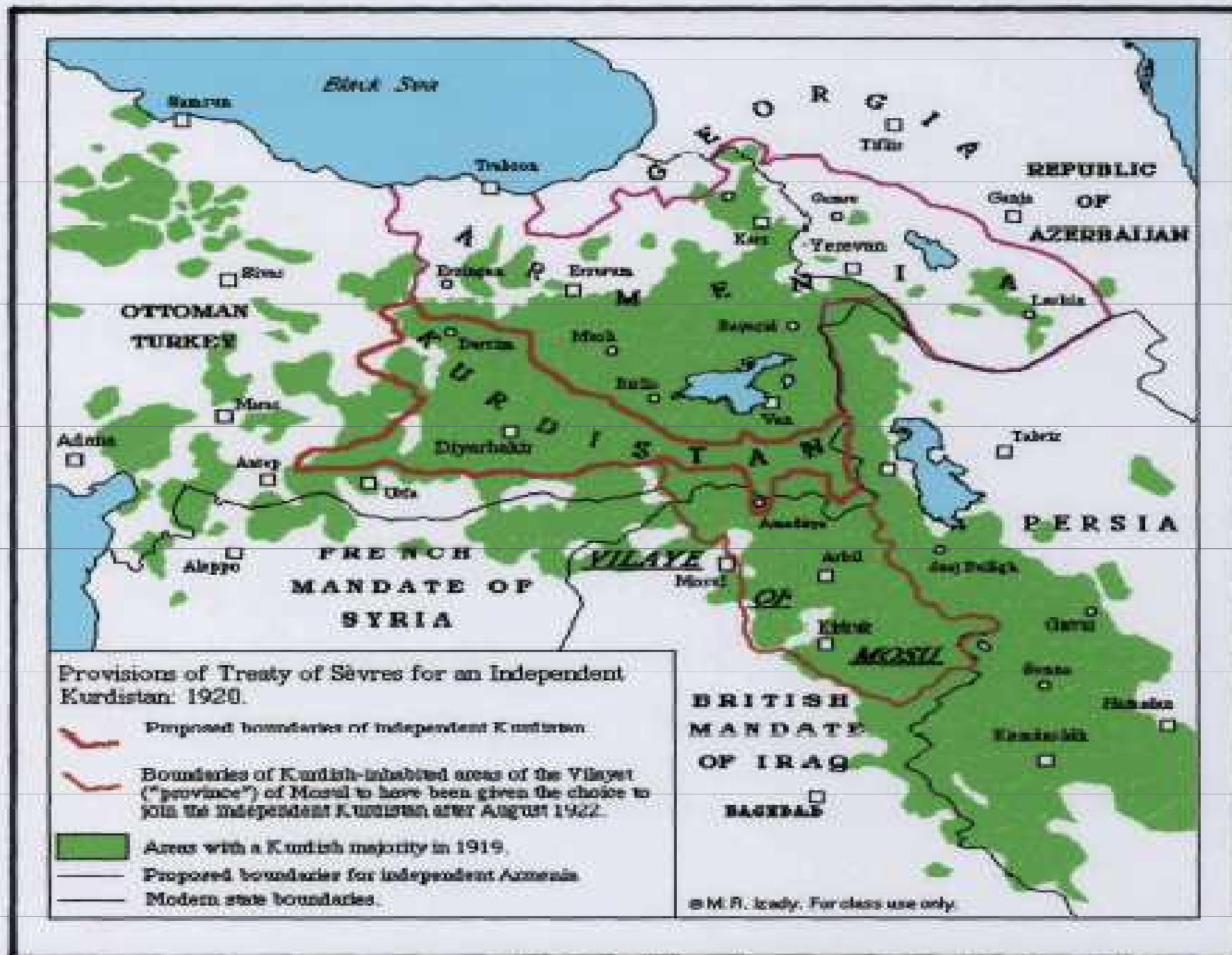
- ▶ Neandrtálci až 50 000 př.n.l., jeskyně Šanídár
- ▶ od 4300 př. n. l. Churrité – předci Kurdů
- ▶ 1200 – 850 př. n. l. Příklad indoevropských do oblasti – Kurdové indoevropským národem
- ▶ Středověk-Kurdistán nárazníkové území mezi Osmanskou říší a safíjovskou Persií
perzekuce obyvatelstva – z perské strany sunnitů a z osmanské šíitů– deportace obyvatel
- ▶ Objevení cesty do Indie kolem Afriky=>upadek důležitosti území
- ▶ 16. až 18. století velká moc klanových a kmenových vůdců
- ▶ 30. léta 16. století proniknutí Turků na kurdská teritoria
- ▶ 1639 uzavření dohody o společné hranici, která platí až na drobné změny dodnes a rozděluje kurdskou oblast na dvě části

Příčiny vzniku konfliktu

- ▶ po 1. světové válce měly na území Osmanské říše vzniknout národní státy pod patronátem vítězných mocností
- ▶ Kurdové - nikdy sjednoceni ve vlastním státě, kmenový a oblastní partikularismus
- ▶ konference po 1. světové válce v Sevres počítala s ustavením samostatného Kurdistanu
- ▶ 1919 smlouva mezi Kurdy a Armény o vzájemném respektování svých budoucích států
- ▶ 10. 8. 1920 sévreská mírová smlouva (Británie, Francie a Itálie s Osmanskou říší) zřizuje kurdský stát a nastiňuje v hrubých obrysech jeho hranice – zabývá se však pouze Kurdy v dnešním Turecku a Iráku – o Íránských, Syrských a kavkazských Kurdech není zmínka
- ▶ Turecko povstává v čele s Atatürkem proti smlouvě ze Sévres
- ▶ nová mírová smlouva z Lausanne 24. 7. 1923

Obr. 12. Kurdistan podle ustanovení Sèvreské smlouvy (1920)

Kurdové a Turecko

- ▶ 1856 všechny turecké kurdské oblasti přešly přímo pod tureckou administrativu.
- ▶ 1878 největší kurdské povstání v Turecku – reakce na přijetí turecké ústavy, konec posledních zbytků kurdské samosprávy.
- ▶ 1920 smlouva ze Sevres
- ▶ 1923 smlouva z Lausanne – finální rozdělení Kurdistánu mezi Turecko, Sýrii a Irák.
- ▶ 1923 ustanovení turecké republiky – Kurdové na straně Turků, příslib uznání národních, politických i ekonomických práv Kurdů – nesplněno.
- ▶ 1927 – ustaven vojensko-politický výbor Hoybun – organizace kurdského vojska – Kurdská araratská republika.
- ▶ 1931 zdecimování posledních členů kurdské armády.
- ▶ 1934 vydán zákon umožňující přesídlování obyvatel v rámci státu.
- ▶ 1936 – 1938 zlikvidováno cca 70 000 Kurdů.
- ▶ konec 90. let 20. století – budování ochranné nárazníkové zóny podél hranic s Irákem – pronásledování Kurdů až na území Iráku.

Kurdové a Írán

- ▶ 1941 likvidace posledních zbytků samosprávy Kurdů.
- ▶ 1946 s pomocí sovětských vojsk ustanovena Kurdská demokratická republika v Mahábádu, téhož roku násilná likvidace iránským vojskem.
- ▶ 1979 islamistický převrat a ustavení Íránské islámské republiky, v rámci administrativní reformy vymezena provincie Kurdistán
- ▶ 1981 – 1988 Íránsko-Írácká válka během ní snaha Kurdů využít situace

Kurdové a Irák

- ▶ 1958 vznik republiky a získání určitých práv Kurdů
- ▶ 1961 povstání Kurdů
- ▶ 1963 státní převrat
- ▶ 1964 podepsána dohoda, Kurdové dosáhli amnestie a jejich 15 000 vojáků získalo status státního vojska sídlícího v horách v Kurdistánu.
- ▶ 1968 převrat – rozdělení reprezentace Kurdů do politických stran
- ▶ 1975 v Alžíru uzavřena dohoda mezi Irákem a Íránem o ochraně hranic – téhož roku ukončena válka za autonomii.
- ▶ 1977 ustavena Kurdská autonomní oblast.
- ▶ 1979 příchod Saddáma Husajna a ním spojený pokles úrovně autonomie.
- ▶ 1988 použití chemických zbraní proti kurdskému městu Halanta.
- ▶ 1992 vytvořena Kurdská autonomní oblast na území tří provincií a následné první volby do tamního oblastního parlamentu; rozhodnutí o vytvoření kurdského státu v rámci federace Iráku.
- ▶ 1996 vysláno do Kurdistánu 40 000 Iráckých vojáků – vyhnány americkou armádou z autonomní oblasti – pokračování nesvářů uvnitř autonomní oblasti.

Kurdové a Sýrie

- ▶ 1963 zrušení kurdských místních jmen, zákaz výuky kurdštiny, odebrání státních občanství.
- ▶ 70. léta – plán přesídlení cca 300 kurdských vesnic z hraniční oblasti s Tureckem, jejich nahrazení arabskými rolníky; následné ztroskotání plánu na pasivním odporu Kurdů.
- ▶ v současnosti patrné soustavné potlačování základních lidských práv Kurdů.

Charakteristika stran konfliktu

Hlavní aktéři konfliktu:

- ▶ národní vlády Turecka, Iráku, Íránu a Sýrie
- ▶ skupiny kurdských obyvatel rozděleny mezi tyto čtyři státy
- ▶ politická uskupení:
Demokratická strana Kurdistánu (*KDP*), Barati následně přejmenována na Vlastenecký svaz Kurdistánu (*PUK*), Strana kurdských pracujících (*PKK*)
- ▶ EU a USA

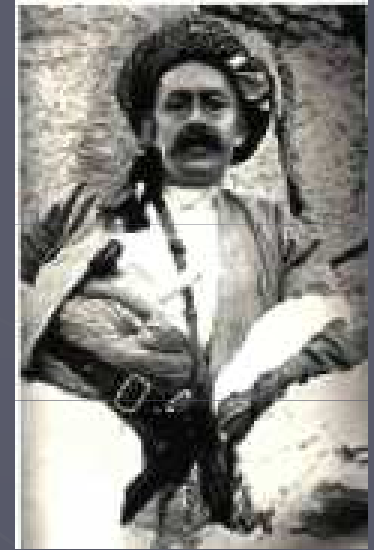

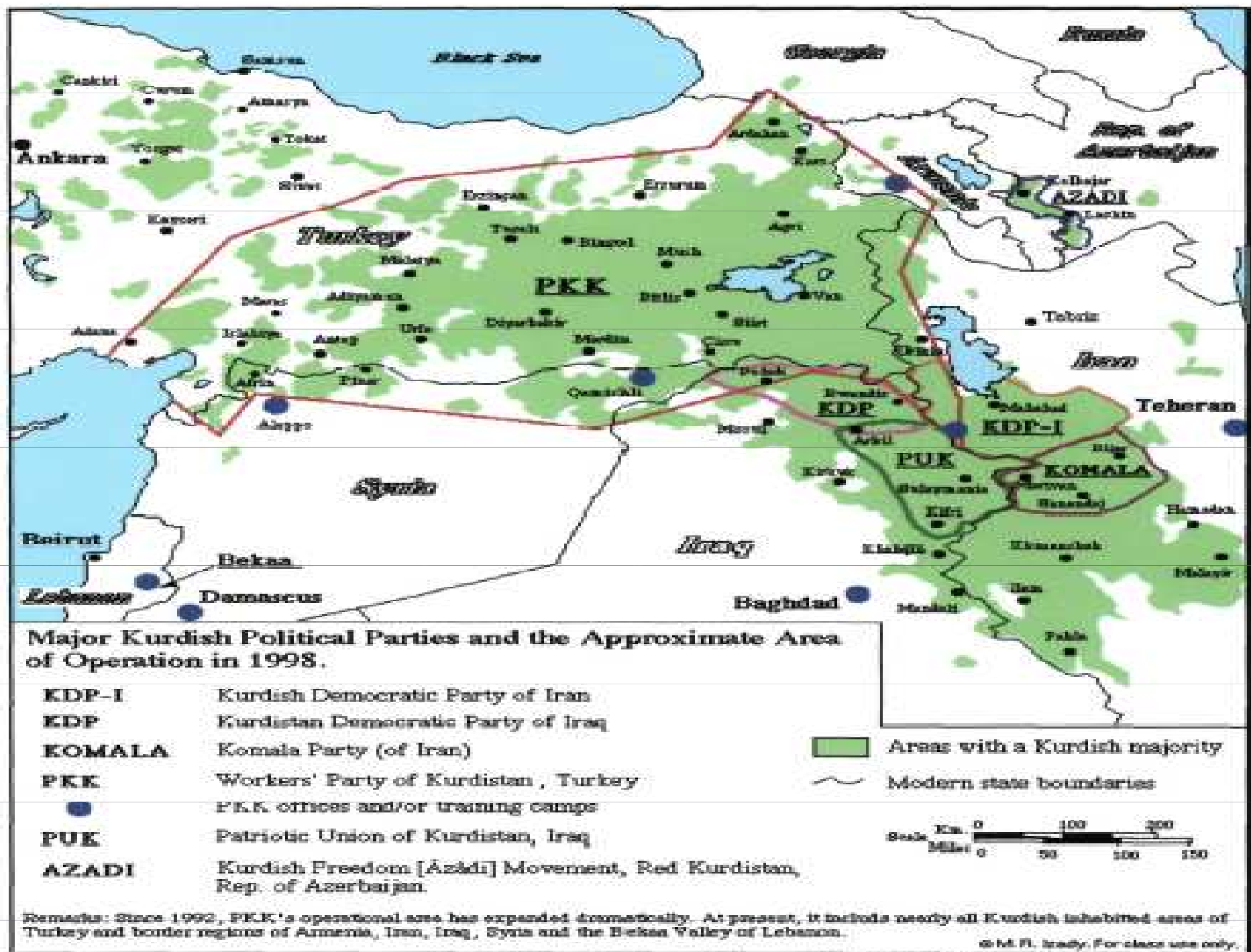
Demokratická strana Kurdistánu (KDP)

- ▶ vedená Mustafou Barzáním, formulovala umírněnější politické cíle a prosazuje pouze autonomii Kurdistánu.

Politická organizace Barati

- ▶ městská a modernější strana požadující volnou federaci Kurdistánu s konečným cílem jeho nezávislosti.
- ▶ Neshody těchto dvou stran, v letech 1995 a 1996 vzájemné ozbrojené střety

Obc.20 Rozsah vlivu nejvýznamnějších kurdských politických stran

Geopolitika konfliktu

- ▶ Sévreská smlouva
- ▶ soudní řízení s hlavou PKK Abdullahem Öcalanem – nekonkrétní obvinění –
- ▶ pohled USA: ”dobří X špatní Kurdové” (Irák X Turecko)
- ▶ 1992 – USA s pomocí NATO zřídila na teritoriu v severním Iráku bezpečnou zónu, chránící Kurdy
- ▶ íránští a syrští Kurdové – nejasné postavení, jejich ochrana se nikdy nestala součástí americké zahraniční politiky
- ▶ turečtí Kurdové – odlišný postoj – Turecko je důležitým spojencem USA! (vládní dodávky zbraní do Turecka, bojové helikoptéry...) - Turecko: 2. nejsilnější armáda v rámci NATO – 2. nejvýznamnější blízkovýchodní spojenec USA vedle Izraele
- ▶ integrace Turecka do EU
- ▶ početná kurdská diaspora v západní Evropě
- ▶ veřejnost: neinformované vměšování do vnitřních záležitostí Turecka = euroskepticismus

Sporné body bránící vyřešení sporů

- ▶ *neuznání Kurdistánu Turky*
- ▶ *dvojitá metr na Kurdy ze strany velmocí (USA = Turecko X Irák X Írán, Sýrie)*
- ▶ *nejednotnost mezi samotnými Kurdy (vesnické gardy = kay korucular, příslušníci PKK, rozdílný život kurdských minorit v různých státech)*
- ▶ *Účasti Kurdů na teroristických činnostech (PKK)*

Strategie řešení konfliktu

Násilné strategie

- ▶ První vzpoura Kurdů-násilné potlačení.
- ▶ boj o osamostatnění -turecká marxisticky orientovaná Strana kurdských pracujících (PKK),
- ▶ Násilné strategie potlačeny „oko za oko“
- ▶ útoky na kurdské vesnice v Iráku za pomoci chemických zbraní

Mírové strategie

- ▶ snaha o vytvoření Kurdské autonomní oblasti na území tří iráckých provincií za pomoci USA a NATO v roce 1992
- ▶ Západní velmoci (zejména USA) vyjádření podpory (opozice vůči Saddámu Husajnovi),
- ▶ Evropská unie- nátlak na Turecko v řešení kurdské otázky
- ▶ snahy o mírové řešení zejména ze strany Turecka
- ▶ Turecká vláda dosud odmítala přímá jednání s představiteli kurdské samosprávy v Iráku.

Návrh strategie vedoucí k vyřešení konfliktu

- ▶ asimilace Kurdů do majoritní společnosti jednotlivých států (potření jejich kulturních specifik)
- ▶ neformální sjednocení Kurdů, snaha uplatňovat společné postupy, uznávání menšin na etnickém principu (rámec Turecka)
- ▶ vytvoření jednotného kurdského státu (možné problémy)
- ▶ akceptace autonomních oblastí v rámci jednotlivých států
- ▶ snaha aktivizovat kurdské emigranty ve vyspělých zemích v otázce prosazení autonomie

Zdroje

www.kurdweb.org

www.kurdove.ecn.cz

www.krg.org

www.akakurdistan.com

<http://www.libri.cz/databaze/staty/podlist.php?id=394>

<http://kurdistan.navajo.cz/>

Děkujeme za pozornost

